

Δρ. Μιχάλης Θωμαδάκης
Αντιπρόεδρος Β' της ΡΑΕ

Βασικά σημεία ομιλίας κατά την Ημερίδα
«Ενέργεια: ο νέος επενδυτικός χάρτης»

Της Εφημερίδας «Απογευματινή»

Τρίτη, 30 Ιουνίου 2009

ΕΒΕΑ

1. Γενική αναφορά στην ελληνική αγορά ενέργειας

Η ελληνική αγορά ενέργειας έχει εισέλθει σε μία κρίσιμη περίοδο.

Υπάρχει σαφέστατη ανάγκη για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού ηλεκτροπαραγωγής της Χώρας.

Ταυτόχρονα απαιτείται η σημαντική ενίσχυση και επέκταση των συστημάτων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας της Ελλάδος, τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και για την επίτευξη του φιλόδοξου και δεσμευτικού στόχου διεύθυνσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό μας ισοζύγιο.

Η πρόσφατη θέσπιση νέου ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου, τόσο για την ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά (3^ο πακέτο), όσο και για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το σύστημα εμπορίας αέριων ρύπων, σηματοδοτεί νέες προκλήσεις για όλα τα Κράτη-Μέλη, και, φυσικά, για την Ελλάδα και μάλιστα σε μία στιγμή κατά την οποία πολλά από αυτά δεν έχουν εκπληρώσει πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το «δεύτερο πακέτο».

2. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

(i) Η χονδρεμπορική αγορά ενέργειας

Η χονδρεμπορική αγορά ενέργειας αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την επάρκεια προσφοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη Χώρα. Είναι, στην παρούσα φάση, μαζί με το μηχανισμό διασφάλισης μακροχρόνιας ισχύος, οι μόνοι μηχανισμοί που μπορούν να

διασφαλίσουν τη χρηματοδότηση των τόσο απαραίτητων για την Ελλάδα επενδύσεων στο παραγωγικό δυναμικό ηλεκτροπαραγωγής.

Η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της χονδρεμπορικής αγοράς, με τρόπο διαφανή και αδιάβλητο, με κανόνες που ενισχύουν τον ανταγωνισμό και εξασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων σε αυτή, είναι ένα από τα κυριότερα μελήματα της ΡΑΕ, καθώς μόνο έτσι μπορεί να εξασφαλιστεί η αδιάλειπτη παραγωγή ενέργειας στο χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για την παροχή κάθε δυνατής πληροφόρησης στους συμμετέχοντες σε αυτή, την παρακολούθηση των κανόνων λειτουργίας της, αλλά και της συμπεριφοράς των συμμετεχόντων σε αυτή, ώστε το μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον που έχει εκδηλωθεί κατά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα από μεγάλους επενδυτικούς ομίλους να συνεχιστεί και να ενταθεί.

Θεωρώ, επίσης, ότι είναι απαραίτητη η ενίσχυση των μηχανισμών λειτουργίας της χονδρεμπορικής αγοράς με την απρόσκοπτη λειτουργία των διασυνδέσεων, ιδιαίτερα του εξαγωγικού δυναμικού τους, ώστε να διευρυνθούν οι δυνατότητες των Ελλήνων παραγωγών και προμηθευτών και να επιταχυνθεί η διαδικασία σύγκλισης της ελληνικής αγοράς ενέργειας με εκείνη της υπόλοιπης Ευρώπης, προς ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού.

(ii) Τα τιμολόγια λιανικής

Το δεύτερο σημαντικότατο ζήτημα που πρέπει να διευθετηθεί είναι εκείνο της αναμόρφωσης των τιμολογίων λιανικής.

Είναι γνωστό ότι τα υφιστάμενα τιμολόγια έχουν προ πολλού εξαντλήσει το σχεδιασμό τους, δεν αντικατοπτρίζουν το υφιστάμενο κόστος σε αρκετές κατηγορίες καταναλωτών και παρουσιάζουν στρεβλώσεις και σταυροειδείς επιδοτήσεις μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών κατανάλωσης.

Ο διαχωρισμός των στοιχείων κόστους των τιμολογίων στα ρυθμιζόμενα μονοπωλιακά στοιχεία μεταφοράς, διανομής, ΥΚΩ και τέλους ΑΠΕ και τα ανταγωνιστικά τμήματα, είναι ουσιώδους σημασίας. Επίσης ουσιώδους σημασίας είναι και η σταδιακή

σύνδεση του ανταγωνιστικού τμήματος των τελικών τιμών πώλησης με το κόστος παραγωγής.

Η υφιστάμενη συγκυρία κόστους παραγωγής και εσόδων από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας, είναι μοναδική και δεν πρέπει να περάσει ανεκμετάλλευτη.

Η απόφαση του Νοεμβρίου του 2007 του Υπουργού Ανάπτυξης για τα τιμολόγια προμήθειας, η οποία, μεταξύ άλλων, θεσπίζει την ύπαρξη τριετούς ρυθμιστικής περιόδου για την αναδιάρθρωση των τιμολογίων προμήθειας, στο τέλος της οποίας τα τιμολόγια θα πρέπει να καλύπτουν το πλήρες κόστος παραγωγής, μεταφοράς, διανομής, ΥΚΩ και λοιπών μονοπωλιακών χρεώσεων, θέτει τις σωστές βάσεις για την επίλυση του προβλήματος.

Οι πολύ πρόσφατες αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης, οι οποίες ορίζουν τις χρεώσεις χρήσης Συστήματος και Δικτύου, καθώς και τις χρεώσεις ΥΚΩ ανά κατηγορία καταναλωτών είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα.

Απομένει ο ανασχεδιασμός των ανταγωνιστικών τμημάτων των τιμολογίων και η αντίστοιχη σύνδεσή τους με το κόστος παραγωγής, ώστε να ολοκληρωθεί ο τόσο σημαντικός στόχος της πλήρους αναμόρφωσης των τιμών πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές.

Ελπίζουμε, θεωρώ βάσιμα, ότι και το βήμα αυτό θα ολοκληρωθεί σύντομα. Αυτό θα σήμαινε αυτόματα και την επίτευξη του βασικού στόχου της οποιασδήποτε αγοράς, δηλαδή την κάλυψη της ζήτησης σε τίμημα τουλάχιστον ίσο με το κόστος παραγωγής, μεταφοράς και διανομής και θα δημιουργούσε τις συνθήκες για την από το σημείο αυτό και μετά, διατηρήσιμη λειτουργία του ανταγωνισμού τόσο στο επίπεδο της παραγωγής, όσο και στο επίπεδο της προμήθειας.

Ταυτόχρονα, θα σήμαινε και τη διασφάλιση της χρηματοδότησης των Διαχειριστών Μεταφοράς και Διανομής για την απαραίτητη πραγματοποίηση επενδύσεων στα αντίστοιχα Δίκτυα.

(iii) Τα Δίκτυα

Ένα τρίτο, σημαντικότατο, ζήτημα, είναι αυτό της λειτουργίας και επέκτασης των Δικτύων Μεταφοράς και Διανομής.

Χωρίς τις απαραίτητες επενδύσεις στα Δίκτυα, δεν θα γίνει ποτέ εφικτό να επιτευχθεί η πραγματοποίηση των απαιτούμενων επενδύσεων σε ΑΠΕ, καθώς δεν θα καταστεί εφικτή η απορρόφηση της αναμενόμενης παραγωγής τους.

Η Διασύνδεση των μη διασυνδεδεμένων νησιών με την ηπειρωτική Ελλάδα είναι ένας στόχος στρατηγικής σημασίας, αλλά, ταυτόχρονα, οικονομικά αποτελεσματικός. Θα μπορούσε να βοηθήσει στην αξιοποίηση του εξαιρετικού αιολικού δυναμικού τους, σε πρώτη φάση, ενώ θα μειώνει μέχρι μηδενισμού, κάποια στιγμή στο εγγύς μέλλον, το κόστος των ΥΚΩ, εξασφαλίζοντας, ταυτόχρονα την ασφάλεια τροφοδοσίας των νησιών.

Μελέτες που έχει κάνει η ΡΑΕ δείχνουν ότι η μείωση του κόστους ΥΚΩ θα οδηγούσε στην αποπληρωμή του κόστους της Διασύνδεσης των μη διασυνδεδεμένων νησιών σε ένα διάστημα όχι μεγαλύτερο από 8-10 έτη.

Η εύρυθμη, διαφανής και απρόσκοπτη λειτουργία των Διασυνδέσεων της Ελλάδος με τα γειτονικά κράτη, είναι παράγων ενίσχυσης της ασφάλειας εφοδιασμού της Χώρας και της υγιούς λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Θεωρώ ότι, παρά τα πρόσφατα θετικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή κατά το τελευταίο έτος, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης της μακροχρόνιας λειτουργίας τους, σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς.

Τέλος, όσον αφορά στα Δίκτυα, πρέπει να αποκατασταθεί η σημαντική έλλειψη ενός ανεξάρτητου Διαχειριστή Δικτύου Διανομής. Η ΡΑΕ, κατά το παρελθόν αλλά και πρόσφατα, έχει χαιρετίσει τις διακηρύξεις της Διοίκησης της ΔΕΗ για την ύπαρξη ενός νομικά Διαχωρισμένου Διαχειριστή Δικτύου, τόσο στην ηπειρωτική Ελλάδα, όσο και στα Νησιά. Είναι ένα απαραίτητο βήμα για την απρόσκοπτη εφαρμογή του δικαιώματος των καταναλωτών για ελεύθερη επιλογή του προμηθευτή τους.

3. Η αγορά φυσικού αερίου

(i) Στρατηγικό καύσιμο το Φυσικό Αέριο

Ανεξαρτήτως της συνεχιζόμενης συζήτησης περί του λεγόμενου «μείγματος καυσίμου» για την ηλεκτροπαραγωγή, ένα είναι

βέβαιο: το φυσικό αέριο αποτελεί ένα στρατηγικό καύσιμο για την ηλεκτροπαραγωγή στην Ελλάδα και, αντίστοιχα, ο τομέας της ηλεκτροπαραγωγής είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της ελληνικής αγοράς φυσικού αερίου.

Είναι αυτονόητο ότι πρόοδος στην απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να συνοδεύεται και με τις αντίστοιχες εξελίξεις στον τομέα του φυσικού αερίου

(ii) Η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου

Μετά το πέρας της πρώτης φάσης της δημόσιας διαβούλευσης στις αρχές του έτους, αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η διαδικασία ολοκλήρωσης των προτάσεων της ΡΑΕ προς τον Υπουργό Ανάπτυξης για τρία πολύ σημαντικά τμήματα της δευτερογενούς νομοθεσίας του φυσικού αερίου.

Πρόκειται για:

- Τον **Κανονισμό Αδειών**, ο οποίος περιγράφει τις υποχρεώσεις των συμμετεχόντων στην αγορά του φυσικού αερίου, και ιδιαίτερα των Προμηθευτών και των Διαχειριστών του Εθνικού Συστήματος ΦΑ και των Ανεξαρτήτων Συστημάτων ΦΑ,
- Τον **Κώδικα Διαχείρισης του ΕΣΦΑ**, ο οποίος περιγράφει τους όρους πρόσβασης των Χρηστών στο Σύστημα Μεταφοράς και την εγκατάσταση ΥΦΑ στη Ρεβυθούσα, καθώς και τη διαδικασία επέκτασης του ΕΣΦΑ με τρόπο που παρέχει αμοιβαίες εγγυήσεις μεταξύ του ΔΕΣΦΑ και των Χρηστών που αιτούνται τις αντίστοιχες επεκτάσεις, και τέλος,
- Τον **Κώδικα Προμήθειας** σε Πελάτες, ο οποίος περιγράφει τις υποχρεώσεις των Προμηθευτών για την τροφοδοσία των καταναλωτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με βάση το Νόμο, δεν είναι απαραίτητη η κατοχή άδειας προμήθειας ή του Κώδικα Προμήθειας για τη δραστηριοποίηση Προμηθευτών, ήδη από τον Δεκέμβριο του 2005

Υπενθυμίζεται ότι ήδη, από το 2007, υπάρχουν δημοσιευμένα τιμολόγια χρήσης του ΕΣΦΑ, καθώς και εγκεκριμένη Πρότυπη Σύμβαση Μεταφοράς, τα οποία επιτρέπουν τη χρήση του Συστήματος Μεταφοράς για όποιον το επιθυμεί.

(iii) Το ενισχυμένο ενδιαφέρον των επενδυτών για διαμετακόμιση

Ήδη παρατηρείται πρωτόγνωρο ενδιαφέρον επενδυτών για τα τεκταινόμενα στην ελληνική αγορά φυσικού αερίου.

Μεγάλοι ενεργειακοί όμιλοι έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους για τη διαμετακόμιση φυσικού αερίου δια μέσου της Ελλάδος, ενώ σχεδόν όλες οι γειτονικές με την Ελλάδα χώρες έχουν πραγματοποιήσει διμερείς επαφές για την μελλοντική τροφοδότηση των δικών τους δικτύων με φυσικό αέριο μέσω της Ελλάδος.

Φιλοδοξία μας είναι, οι προς ολοκλήρωση προτάσεις μας προς τον κ. Υπουργό Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τους φορείς της αγοράς αερίου, να αποτελέσουν την απαρχή για τη δημιουργία ενός πραγματικά σύγχρονου και ευέλικτου περιφερειακού συστήματος εμπορίας φυσικού αερίου για την ευρύτερη περιοχή.

(iv) Οι εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή και ο ρόλος της Ελλάδος

Δεν είναι, εξάλλου, τυχαίο που η Ελλάδα έχει σημαίνοντα ρόλο στο σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για τη διαμόρφωση του λεγόμενου Νότιου Διαδρόμου Αερίου για την τροφοδοσία της Ευρώπης από τις περιοχές της Κεντρικής Ασίας και της Μέσης Ανατολής. Η ύπαρξη του σωστού ρυθμιστικού πλαισίου είναι ουσιώδους σημασίας για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου.

4. Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Τα κίνητρα είναι υπερεπαρκή και το επενδυτικό ενδιαφέρον μεγάλο

Αυτή τη στιγμή έχει ολοκληρωθεί από τη ΡΑΕ η αξιολόγηση αιτήσεων επενδυτικών σχεδίων για περίπου 10,000 MW, εκ των οποίων μόνο τα 1,300 MW είναι σε λειτουργία. Επίσης, εκκρεμούν προς αξιολόγηση αιτήσεις συνολικής ισχύος περί τις 34,000 MW (αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΡΑΕ).

Εκεί που απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια είναι, λοιπόν, στη διαδικασία υλοποίησης αυτών των έργων.

Μπορεί, μεν, να θεωρείται ότι το σημαντικότερο πρόβλημα είναι η, πραγματικά πολύπλοκη, διαδικασία αδειοδότησης των επενδύσεων ΑΠΕ, όμως, φοβάμαι, ότι αυτό είναι μόνο μικρό μέρος του προβλήματος.

Ένα σημαντικότατο ζήτημα είναι η αποδοχή των επενδύσεων ΑΠΕ από τις τοπικές κοινωνίες, κάτι που απαιτεί συστηματική και εκτεταμένη πληροφόρηση των τοπικών κοινωνιών, καθώς και η παροχή καλά σχεδιασμένων κινήτρων στις κοινωνίες αυτές για την ευκολότερη αποδοχή των επενδύσεων ΑΠΕ.

Όμως, ένα ακόμη σοβαρότερο, και νομίζω πολύ λιγότερο γνωστό, πρόβλημα, είναι το ζήτημα των απαιτούμενων επενδύσεων στα Δίκτυα Μεταφοράς, καθώς και οι απαραίτητες επενδύσεις σε συμβατικό δυναμικό παραγωγής. Χωρίς αυτά τα δύο στοιχεία, όσο και να προσπαθήσουμε, δεν θα μπορέσουμε να επιτύχουμε στην πράξη τους στόχους ΑΠΕ που έχουμε αναλάβει.

Και αυτό απαιτεί επένδυση σε χρόνο και σκέψη, σωστό σχεδιασμό και ανάλυση της εμπειρίας άλλων χωρών. Αν προβούμε στον επανασχεδιασμό που απαιτείται, θεωρώ ότι στο εγγύς μέλλον τα αποτελέσματα θα είναι πολύ καλύτερα από τα αναμενόμενα και θα επιτρέψουν στην παραγωγή από ΑΠΕ να γίνει για την Ελλάδα ένα πολύ προσοδοφόρο προϊόν προς εξαγωγή.

Τέλος, κλείνοντας την ομιλία μου, θα ήθελα να επισημάνω ότι, μέχρι σήμερα, η παροχή κινήτρων για τις ΑΠΕ στην Ελλάδα έχει στηριχτεί σε επιδοτούμενες τιμές αγοράς της ενέργειας. Αν δεν υπάρξει η δέουσα προσοχή, ώστε η παροχή οικονομικών κινήτρων προς τις ΑΠΕ να λαμβάνει σοβαρά υπόψη το κόστος και την ωριμότητα της κάθε τεχνολογίας, οι συνέπειες για τον καταναλωτή ενέργειας μπορεί να αποδειχτούν δυσβάστακτες.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.